

КЊИЖЕВНИ РОДОВИ И ВРСТЕ

Интерактивна припрема за час - 1. разред средње школе

Наставник: мр Сања Ђурић, проф. | Школа: Медицинска школа Бања Лука | Школска година: 2025/2026.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ЧАСУ

Предмет	Разред/Одјељење	Трајање	Тип часа	Наставна јединица
Српски језик и књижевност	I-3 (медицинска школа)	45 минута	Обрада новог градива	Књижевни родови и врсте

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ

ОБРАЗОВНИ ЦИЉЕВИ	Ученици ће кроз креативне активности и практичне примјере упознати систем књижевних родови и врста - Упознавање са три основна књижевна рода: епика, лирика, драма - Разумијевање карактеристика сваког књижевног рода - Препознавање књижевних врста унутар сваког рода - Развијање способности класификације књижевних дјела - Разумијевање еволуције књижевних форми
ВАСПИТНИ ЦИЉЕВИ	- Развијање систематичности у приступу књижевности - Подстицање аналитичког мишљења - Формирање навике класификације и систематизације - Развијање толеранције према различитим књижевним изразима - Вредновање разноврсности књижевног стваралаштва
ИСХОДИ УЧЕЊА	Након часа ученик ће бити способан да: - Именује три основна књижевна рода - Објасни основне карактеристике епике, лирике и драме - Препозна књижевни род на основу текста - Наведе примјере књижевних врста за сваки род - Класификује дато књижевно дјело - Упореди карактеристике различитих родови - Створи кратак текст у стилу одређеног рода

ЦИЉЕВИ, ИСХОДИ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ

КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	• Комуникација на матерњем језику - препознавање књижевних форми • Учење учења - систематизација знања • Критичко мишљење - анализа и класификација • Дигитална компетенција - коришћење мултимедијалних садржаја • Културна свијест - разумијевање књижевне традиције
--------------------------------	---

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методe и облици	Процјена
8 ми н	МОТИВАЦИОНИ УВОД <i>"Књижевни детективи"</i>	АКТИВНОСТ: "Мистериозни текстови" 1. Поставка мистерије (2 мин): • На столовима су постављене коверте са "мистериозним" текстовима • Свака коверта садржи кратак одломак (без назива жанра) • Ученици су "књижевни детективи" који треба да ријеше мистерију 2. Истраживање у паровима (4 мин): ЗАДАТАК: Прочитајте текстове и покушајте да их групишете по сличностима. Шта примјећујете?	• <i>Проблемска ситуација</i> • <i>Истраживачки рад</i> • <i>Рад у паровима</i> • <i>Индуктивни приступ</i> • <i>Игровни елементи</i>	Способност уочавања разлика и груписања

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методе и облици	Процјена
		ПРИМЈЕРИ ТЕКСТОВА: • Одломак из "Хасанагинице" (народна балада) • Дијалог из "Ковача Микана" (драма) • Строфа из Змајеве пјесме (лирика) • Одломак из "Сеоба" (роман) 2. Презентација открића (2 мин): • Парови дијеле своја запажања • Наставник води ка откривању да постоје различите "врсте" књижевности • Питање: "Шта мислите, по чему се ови текстови разликују?"		
12 ми н	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА <i>"Књижевно стабло"</i>	1. Увођење појма "књижевни род" (3 мин): КЊИЖЕВНИ РОД = основна подјела књижевности према начину приказивања стварности АКТИВНОСТ: "Стабло књижевности" На табли се црта велико стабло са три главне гране 2. Представљање три рода (6 мин): ЕПИКА (Приповиједање) • Приповиједа се о догађајима	• <i>Предавачка метода</i> • <i>Визуелизација</i> • <i>Систематизација</i> • <i>Интерактивна табла</i> • <i>Повратна спрега</i>	Разумијевање основних појмова и способност класификације

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методе и облици	Процјена
		• Има приповиједача • Развијена радња, ликови, простор, вријеме • Примјери: роман, новела, приповијетка, бајка ЛИРИКА (Изражавање) • Изражавају се осјећања и расположења • Лирски субјект • Кратка форма, стихови • Примјери: пјесма, сонет, елегија, ода ДРАМА (Приказивање) • Приказује се радња кроз дијалог • Намијењена извођењу • Ликови говоре директно • Примјери: трагедија, комедија, драма 3. Интерактивна провјера (3 мин): <i>Ученици враћају текстове из увода и сада их правилно класификују на "стаблу"</i>		
15 ми н	КРЕАТИВНЕ РАДИОНИЦЕ <i>"Књижевни атељеи"</i>	АКТИВНОСТ: "Три књижевна атељеа" 1. Подјела у групе (2 мин): • Разред се дијели у три групе • Свака група добија "атеље" једног књижевног рода • Ротација кроз све три атељеа (по 4 минуте)	• Ротациони рад • Креативне радионице • Групни рад • Практично стварање • Диференцијација	Креативност, разумијевање специфичност и родова, сарадња

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методe и облици	Процјена
		2. Атеље 1 - "Епски атеље" (4 мин): ЗАДАТАК: Створите почетак приче о хероју МАТЕРИЈАЛИ: Картице са ликовима, мјестима, предметима ПРАВИЛО: Мора имати приповиједача који прича о некоме другоме 3. Атеље 2 - "Лирски атеље" (4 мин): ЗАДАТАК: Напишите кратку пјесму о годишњем добу МАТЕРИЈАЛИ: Картице са емоцијама и сензорним утисцима ПРАВИЛО: Изражавајте своја осјећања, користите "ја" форму 4. Атеље 3 - "Драмски атеље" (4 мин): ЗАДАТАК: Створите кратак дијалог између два лика МАТЕРИЈАЛИ: Картице са ситуацијама и ликовима ПРАВИЛО: Само дијалог, без описа - све кроз говор ликова 5. Презентација радова (1 мин): • Свака група презентује најбољи рад из сваког атељеа • Остали погађају којем роду припада	Презентација	

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методe и облици	Процјена
7 ми н	ПРОДУБЉИВАЊЕ "Књижевне врсте"	1. Увођење појма "књижевна врста" (2 мин): КЊИЖЕВНА ВРСТА = подјела унутар књижевног рода према облику, дужини, тематици 2. Интерактивна мапа врста (4 мин): ЕПСКЕ ВРСТЕ: • <i>Роман</i> - дуга прича, сложена радња • <i>Новела</i> - средња дужина, јасна радња • <i>Приповијетка</i> - кратка, један догађај • <i>Бајка</i> - фантастична, поучна ЛИРСКЕ ВРСТЕ: • <i>Пјесма</i> - основна лирска форма • <i>Сонет</i> - 14 стихова, строга форма • <i>Елегија</i> - тужна, меланхолична • <i>Ода</i> - свечана, узвишена ДРАМСКЕ ВРСТЕ: • <i>Трагедија</i> - озбиљна, тужан крај • <i>Комедија</i> - смјешна, срећан крај • <i>Драма</i> - мијеша озбиљно и смјешно 3. Брза провјера (1 мин): <i>"Хасанагиница"</i> - који род? која врста? <i>"Ромео и Јулија"</i> - који род? која врста?	• <i>Систематизација</i> • <i>Интерактивна мапа</i> • <i>Примјери</i> • <i>Брза провјера</i> • <i>Визуелни приказ</i>	Разумијевање хијерархије родова и врста

ДЕТАЉАН ТОК ЧАСА (45 МИНУТА)

Вр ије ме	Фаза часа	Активности и садржај	Методe и облици	Процјена
3 ми н	СИНТЕЗА И ЗАКЉУЧАК <i>"Књижевна мапа"</i>	1. Заједничка синтеза (2 мин): КЊИЖЕВНИ СИСТЕМ: РОДОВИ → ВРСТЕ → КОНКРЕТНА ДЈЕЛА ПРИМЈЕР КЛАСИФИКАЦИЈЕ: "Горски вијенац" = ЕПИКА → Спјев → Конкретно дјело "Тужна мајка" = ЛИРИКА → Елегија → Конкретно дјело "Ђидо" = ДРАМА → Комедија → Конкретно дјело 2. Кључна порука (1 мин): <i>"Књижевност је као велика библиотека - све је систематски организовано да лакше пронађемо оно што тражимо!"</i>	• Синтеза знања • Систематизација • Примјери • Метафора • Закључна порука	Способност синтезе и разумијевања система

МЕТОДЕ РАДА И ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

Доминантне методе	Облици рада	Креативне технике	Интерактивни елементи
• Проблемска метода • Истраживачка метода • Индуктивна метода • Креативне радионице • Систематизација • Демонстрација	Рад у паровима Групни рад (3 групе) Ротациони рад Индивидуални рад Фронтални рад Презентације	Књижевни детективи Стабло књижевности Атељеи по родовима Креативно писање Интерактивне мапе Ротациони систем	Мистериозни текстови Картице за стварање Визуелне мапе Игровни елементи Такмичарски дух Мултимедијални садржај

НАСТАВНА СРЕДСТВА И РЕСУРСИ

ТЕКСТУАЛНИ МАТЕРИЈАЛИ	• Коверте са мистериозним текстовима (по 4 различита одломка) • Картице за креативно писање (ликови, мјеста, емоције) • Радни листови за сваки атеље • Примјери књижевних дјела за класификацију • Схеме и табеле за систематизацију
ВИЗУЕЛНА СРЕДСТВА	• Велики папир за "стабло књижевности" • Цветни маркери и креде • Постери са схемама родова и врста • Картице различитих боја за сваки род • Магнетна табла за интерактивне активности

НАСТАВНА СРЕДСТВА И РЕСУРСИ

МАТЕРИЈАЛИ ЗА АТЕЉЕЕ	• Епски атеље: Картице са херојима, мјестима, предметима • Лирски атеље: Картице са емоцијама, бојама, звуковима • Драмски атеље: Картице са ситуацијама и конфликтима • Папир за писање, оловке, маркери
ДИГИТАЛНИ РЕСУРСИ	• Пројектор за приказ схема • Лаптоп са припремљеним материјалима • Дигитална библиотека текстова • Интерактивне апликације за класификацију
КЊИЖЕВНИ ПРИМЈЕРИ	• Читанка за први разред • Збирке поезије (Змај, Дучић, Дис) • Одломци из познатих романа • Примјери драмских текстова

ПРОЦЈЕНА И ЕВАЛУАЦИЈА

ДИЈАГНОСТИЧКА ПРОЦЈЕНА

- Способност груписања текстова
- Претходно знање о књижевности
- Интуитивно препознавање разлика

ФОРМАТИВНА ПРОЦЈЕНА

- Учешће у дискусијама
- Квалитет креативних радова
- Способност класификације
- Сарадња у групном раду

СУМАТИВНА ПРОЦЈЕНА

- Тест препознавања родова
- Класификација датих примјера
- Домаћи задатак - истраживање

САМОПРОЦЈЕНА

- Рефлексција о учењу
- Процјена разумијевања
- Планирање даљег рада

ПРОЦЈЕНА И ЕВАЛУАЦИЈА

КРИТЕРИЈУМИ ПРОЦЈЕНЕ:
Познавање основних родова и врста
Способност препознавања и класификације
Креативност у стварању текстова
Квалитет аргументације
Сарадња и тимски рад

ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА И ИНКЛУЗИВНОСТ

За надарене ученике	За ученике са тешкоћама	За ученике са посебним потребама
ПРОШИРЕНИ ЗАДАЦИ: - Истраживање о настанку књижевних родова - Поређење са другим националним књижевностима - Стварање сложенијих текстова - Ментор слабијим ученицима - Додатни примјери за анализу	ПОДРШКА И ПОМОЋ: - Рад са јачим партнером - Једноставнији примјери - Више времена за размишљање - Визуелне помагала - Корак-по-корак инструкције	ПРИЛАГОЂАВАЊА: - Алтернативни начини изражавања - Технолошка помагала - Прилагођени материјали - Флексибилно груписање - Индивидуални темпо рада

ДОМАЋИ ЗАДАТАК - "КЊИЖЕВНИ ИСТРАЖИВАЧ"

ИСТРАЖИВАЧКИ ЗАДАТАК: "Моја књижевна колекција"

ЗАДАТАК 1 - "Књижевни детектив" (обавезно):

- Пронађите по један примјер за сваки књижевни род (епика, лирика, драма)
- За свако дјело наведите: наслов, аутор, књижевни род, књижевна врста
- Објасните зашто сте баш то дјело сврстали у тај род

ЗАДАТАК 2 - "Мини-антологија" (изборни):

- Направите мини-антологију од 6 кратких текстова (по 2 из сваког рода)
- Можете користити дјела из читанке или пронаћи нова
- Направите садржај са правилном класификацијом

ЗАДАТАК 3 - "Креативни изазов" (изборни):

ДОМАЋИ ЗАДАТАК - "КЊИЖЕВНИ ИСТРАЖИВАЧ"

- *Напишите три кратка текста - по један из сваког рода*
- *Тема: "Моја школа" (приступите јој епски, лирски и драмски)*
- *Дужина: 5-10 редова по тексту*

РОК: Сљедећи час

ФОРМА: Писмено (може дигитално)

ЦИЉ: Практична примјена знања и продубљивање разумијевања

ЛИТЕРАТУРА И РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА	• Марковић, С. и др. (2024). <i>Српски језик и књижевност 1</i>. Завод за уџбенике, Источно Сарајево. • Петровић, Д. (2023). <i>Читанка за први разред гимназије</i>. Завод за уџбенике, Источно Сарајево. • Јовановић, М. (2022). <i>Теорија књижевности за средње школе</i>. Просвјета, Бања Лука.
ДОПУНСКА ЛИТЕРАТУРА	• Лешић, З. (2021). <i>Теорија књижевности</i>. Службени гласник, Београд. • Милосављевић, П. (2020). <i>Књижевни родови и врсте</i>. Матица српска, Нови Сад. • Вуковић, Н. (2019). <i>Увод у књижевност</i>. Филолошки факултет, Београд.
ДИГИТАЛНИ РЕСУРСИ	• www.rastko.rs - Дигитална библиотека српске књижевности • www.antologijasrpskeknjizevnosti.rs - Антологија српске књижевности • www.nb.rs - Народна библиотека Србије • www.knjizenstvo.rs - Часопис за књижевност
МУЛТИМЕДИЈАЛНИ САДРЖАЈ	• YouTube канали са рецитовањем поезије • Снимци позоришних представа • Документарни филмови о писцима • Интерактивне апликације за учење

РЕФЛЕКСИЈА НАСТАВНИКА И ПЛАНИРАЊЕ

ОЧЕКИВАНИ ИЗАЗОВИ:

РЕФЛЕКСИЈА НАСТАВНИКА И ПЛАНИРАЊЕ

- *Апстрактност појмова "род" и "врста"*
- *Могућа конфузија код граничних случајева*
- *Различити нивои претходног знања*
- *Потреба за конкретним примјерима*

СТРАТЕГИЈЕ РЈЕШАВАЊА:

- *Користити познате примјере из читанке*
- *Визуелизовати хијерархију родова и врста*
- *Практично стварање текстова*
- *Поступно увођење сложенијих појмова*

ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕХА:

- *Ученици правилно класификују дата дјела*
- *Успјешно стварају текстове различитих родова*
- *Објашњавају разлике између родова*
- *Показују интересовање за даље истраживање*

ВЕЗА СА СЉЕДЕЋИМ ЧАСОВИМА:

Ово знање ће бити основа за детаљно проучавање сваког рода посебно, анализу конкретних дјела и развијање вјештина књижевне анализе кроз цијелу школску годину.